

УДК 338.24

№ держ. реєстрації РК 0123U104471

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
вул. Карпатська 15, м. Івано-Франківськ 76019

З В І Т

про науково-дослідну роботу

СТАЛИЙ РОЗВИТОК СКЛАДНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН ТА ВИКЛИКІВ

(звіт за 2023-2024 рр.)

Завідувач кафедри менеджменту
та адміністрування
д-р екон. наук, проф.

І. П. Кінаш

Рукопис закінчено **19 червня 2024 р.**

Результати роботи розглянуто на засіданні кафедри менеджменту та
адміністрування

Протокол №10 від 23 травня 2023 р.

СПИСОК АВТОРІВ:

Професор кафедри МіА,
 д-р. екон. наук
 Професор кафедри МіА,
 д-р. екон. наук
 Професор кафедри МіА,
 д-р. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Доцент кафедри МіА,
 канд. екон. наук
 Асистент кафедри МіА
 Асистент кафедри МіА
 доктор філософії
 Асистент кафедри МіА
 доктор філософії
 Аспірант кафедри МіА
 Аспірант кафедри МіА
 Аспірант кафедри МіА
 Аспірант кафедри МіА

Кінаш І.П.
 Полянська А.С
 Запухляк І.Б.
 Станьковська І.М.
 Овецька О.В.
 Боднар Г.Ф.
 Галюк І.Б.
 Кочкодан В.Б.
 Кісь Г.Р.
 Тарасівська Л.С.
 Петрина М.Ю.
 Ріщук Л.І.
 Микитюк Н.Є.
 Тимошенко Д.В.
 Вербовська Л.С.
 Берлоус М.В.
 Савчук С.В.
 Ставнича Н.І.
 Мартинець В.В.
 Кашенко Ю.Р
 Микитюк О.І.
 Михайлишин Х.В.

РЕФЕРАТ

Звіт про НДІ: сторінок - 24, джерел – 11

Об'єктом дослідження є теоретичні та практичні процеси сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

При дослідженні соціально-економічних систем, постає важливе питання щодо управління їх адаптацією і пристосуванням до перманентності змін в умовах невизначеності розвитку сучасної глобальної економіки. Тому, **метою роботи** є обґрунтування використання сучасних управлінських технологій щодо сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

Методи дослідження: методи і прийоми формальної логіки, аналізу і синтезу, порівняльного аналізу, структурно-функціонального аналізу, статистичного аналізу.

Обґрунтовано використання сучасних управлінських технологій щодо сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

Результати наукових досліджень використані в ІФНТУНГ при викладанні навчальних курсів кафедрою менеджменту та адміністрування.

Ключові слова: ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ, СТАЛИЙ РОЗВИТОК, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ СИСТЕМИ, СУЧАСНІ ЗМІНИ ТА ВИКЛИКИ, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ, ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ.

ВСТУП

Сталий розвиток є гармонійним процесом, який забезпечує збалансоване економічне зростання, задоволення потреб суспільства із збереження природо-ресурсного потенціалу. Тенденції розвитку економіки України свідчать про наявність серйозних загроз для сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів. Нівелювання зростаючих загроз потребує створення внутрішнього механізму управління потенціалом підприємства відповідно до потреб ринку та з урахуванням цілей довгострокового соціального та екологічного розвитку. У сучасному світі концепція сталого розвитку набуває все більшого значення в управлінні підприємством. Вона передбачає створення такої системи управління, яка збалансовано узгоджує економічний, екологічний та соціальні напрями розвитку підприємства.

Важливою умовою сталого розвитку є гнучкість системи управління – здатність реагувати на зміни завдяки коригуванню набору управлінського впливу та спрямовувати систему до рівноважного стану.

Складовими частинами сталого розвитку є:

- економічний розвиток: нарощування економічних індикаторів (впровадження інновацій, фінансові ресурси і механізми, темпи приросту виробництва, рівень конкурентоспроможності, капіталовкладення, управління ризиками);
- соціальний прогрес: компетентнісний рівень персоналу, рівень заробітної платні порівняно з ринковим, дотримання прав людини, інвестування в некомерційні організації;
- екологічна безпека: впровадження бережливих технологій, управління життєвим циклом продукту, зменшення шкідливих викидів, відтворення природних ресурсів.

Таким чином, *об'єктом дослідження* є теоретичні та практичні процеси сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

При дослідженні соціально-економічних систем, постає важливе питання щодо управління їх адаптацією і пристосуванням до перманентності змін в умовах невизначеності розвитку сучасної глобальної економіки. Тому, *метою* роботи є обґрунтування використання сучасних управлінських технологій щодо сталого розвитку складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

Сталий розвиток складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів

Економічні засади моделі бізнес-екосистеми. Запропоновано методику оцінювання ефективності моделі бізнес-екосистеми на основі визначення інтегрального показника ефективності її функціонування. Значення даного узагальнюючого показника розраховується на основі врахування видів діяльності, які визначені як моделі формуючі, зокрема: результатів операційної діяльності та управління ресурсами; результатів екологічного впливу на навколишнє середовище; результатів аналізу фінансового стану підприємства; результатів стану соціально-кадрової ситуації. Досліджено рівні управління енергоефективністю, розгляд та врахування яких забезпечує структуровану основу для оптимізації використання енергії у виробничому та побутовому секторах. Обґрунтовано основні підходи до розвитку житлового будівництва в умовах повоєнного відновлення, зокрема. Проаналізовано результати опитування жителів Івано-Франківська, за підсумками яких якого виділено стратегії ощадного використання енергетичних ресурсів. Обґрунтовано важливість організації ефективних комунікаційних процесів, від яких залежить результативність трансформаційних процесів у бізнес екосистемах.

Вплив глобалізації на систему підготовки фахівців в Україні. Дослідження спрямоване на узагальнення підходів до поняття «глобалізація» з урахуванням історичного аспекту прояву цього явища, а також з'ясування впливу глобалізації на підготовку фахівців. Подано історичний ракурс поняття «глобалізація». Встановлено, що контекст глобалізації прослідковується в працях стародавніх філософів та дослідників. Встановлено, що глобалізаційна тематика нині перетворилася в домінуючу. Результатом глобалізації є становлення єдиного виробничого та споживчого простору з узгодженими правилами взаємодії, обміну товарами, послугами, капіталом, ідеями, цінностями тощо. Прояв глобалізації спостерігається і в соціальних процесах. Соціальна обумовленість такого явища пов'язане з розвитком соціуму, який формує система освіти як складне та багатовимірне явище. Наслідком глобалізації є: уніфікація знань, розширення

географії збуту освітніх послуг, прагнення досягати високої якості освіти, розширення міжнародної співпраці, посилення ролі міжнародно-правового регулювання освіти, загострення конкуренції, урізноманітнення форм навчання.

Інноваційні аспекти економічного розвитку підприємств за умов трансформаційних змін. Розглянуто інноваційні аспекти економічного розвитку підприємств за умов трансформаційних змін. Запропоновано основні шляхи і способи розв'язання проблеми збалансованого розвитку національної інноваційної системи, які визначаються в рамках розробки і реалізації проактивної та послідовної інноваційної політики, пріоритетно-орієнтованої на стимулювання попиту на інновації. Відзначено, що цільова функція інноваційної політики України має полягати у забезпеченні збалансованого розвитку національної інноваційної системи при відповідному стимулюванні співробітництва між її акторами за визначеними провідними напрямками. Аналіз стану об'єкта управління та визначення основних факторів, що впливають на розвиток вітчизняних інноваційних структур, дозволив визначити основні передумови розвитку інноваційного підприємництва, які мають бути забезпечені на рівні держави. Доведено, що розвиток інноваційної діяльності підприємств України також передусім залежить від якісно організованої та обґрунтованої системи фінансового забезпечення, від можливостей мобілізації капіталу для здійснення інноваційних проектів. Тому, виділено шляхи підвищення фінансового забезпечення інноваційної діяльності.

Соціальна відповідальність в контексті гармонізації співпраці та сталого розвитку. В умовах сьогодення заклади вищої освіти (ЗВО) мають бути повноцінним суб'єктом реалізації концепції та цілей сталого розвитку, а не просто закладом для освіти про сталий розвиток. Обґрунтовано, що соціальна відповідальність, стале управління є на часі в сучасному змінному зовнішньому середовищі, тому має розвиватися через створення ініціатив закладами вищої освіти, а ті в свою чергу мають слугувати майданчиком для підготовки соціально відповідального фахівця. Доведено, що під «соціальною відповідальністю» та «гармонізацією» українським закладам вищої освіти, необхідно розуміти комплексну співпрацю, а в стратегії прописати місію, бачення, цілі, перспективи

розвитку, готовність ділитися досвідом та надавати надійні і якісні знання, що створюватиме додану вартість закладу вищої освіти через соціально відповідальні ініціативи в контексті цілей сталого розвитку.

Роль освіти у формуванні компетенцій сталого розвитку. Освіта для сталого розвитку (ОСР) слугує генератором змін соціально-економічного життя та продукує зміни в соціальному, екологічному та економічному напрямках. З'ясовано, що екологічний аспект освіти для сталого розвитку найбільш помітний. А рівень визнання екологічних проблем, істотно відрізняється за рівнем освіти. Чим вищий рівень освіти, тим вищий рівень визнання екологічних проблем. ОСР передбачає зміни в навчальному процесі, що стосуються викладачів, здобувачів та управління, зокрема: для викладачів – це перехід від передачі знань до створення умов для їх активного засвоєння та отримання практичного досвіду; для здобувачів – це перехід від пасивного засвоєння знань до активного їх пошуку, практичного осмислення; для керівництва навчальним закладом – це зміни у використанні ресурсів закладом, впровадження принципів сталості та демократизації в управління, налагодження діалогу із зацікавленими групами населення.

Застосування університетами моделей гнучкості в контексті сталого розвитку. В умовах сьогодення заклади вищої освіти (ЗВО) мають бути повноцінним суб'єктом реалізації концепції та цілей сталого розвитку, а не просто закладом для освіти про сталий розвиток. Доведено, що існує необхідність забезпечення стійких конкурентних переваг ЗВО через програми академічної мобільності: програми подвійних дипломів, академічних обмінів студентами та викладачами; формування напрямів співпраці, пріоритезація міжнародних досліджень; активну участь науково-педагогічного персоналу в міжнародних проєктах; закордонну профорієнтацію, проведення на відповідному рівні міжнародних науково-технічних та управлінських конференцій і/та досліджень; викладання дисциплін, лекційних курсів іноземними мовами; гармонізувати стосунки між суб'єктами господарювання, науковою спільною, ЗВО та іншими зацікавленими особами; гнучкість до управління, ресурсів, зовнішнього середовища, розвитку компетенцій науково-педагогічних працівників; здатність до співпраці із

здобувачами вищої освіти у побудові їх освітньої траєкторії в рамках моделі студенто-центрованого навчання.

Формування цінностей бізнес-структур у відповідності до цілей сталого розвитку. Встановлено необхідність розгляду специфіки формування цінностей бізнес-структур із урахуванням ситуації війни в Україні та у відповідності до цілей сталого розвитку. На основі вивчення поглядів науковців запропоновано розглядати сталий розвиток підприємства в період змін як здатність адаптуватися до цих змін та пристосовувати свою стратегію до нових умов. Підтверджено, що події воєнного часу сприяли формуванню нового ціннісного підходу до організаційних комунікацій, який дозволяє шляхом розвитку корпоративної культури на якісно вищому рівні забезпечувати динамічний розвиток підприємства та досягнення цілей сталого розвитку у майбутньому.

Методи, технології та інструменти управління потенціалом розвитку у діяльності підприємства. Узагальнення та оцінки видобувного потенціалу нафтогазових ресурсів дають підстави для попереднього висновку про високий рівень потенційної забезпеченості України власними ресурсами нафти і газу. З огляду на це, головним завданням для вітчизняних суб'єктів нафтогазової галузі має стати максимально ефективне залучення та використання наявних ресурсів для досягнення економічно прийняттого результату на макрорівні та гарантування енергетичної безпеки в масштабах держави. Не заперечуючи необхідності та важливості забезпечення підприємств різними видами ресурсів, доведено, що пріоритетним чинником ефективності процесів залучення та використання в умовах інтелектуальної економіки виступає саме людський потенціал, від стану та рівня розвитку якого залежить реалізація цілей і завдань забезпечення енергетичної безпеки держави.

Інтелектуалізація діяльності в нафтогазовій промисловості: виклики та перспективи. Визначено, що інтелектуальне нафтогазове родовище знаходиться на шляху до інтеграції бізнес-додатків, координації рішень з управління виробництвом, візуалізації усесторонніх досліджень та обміну інформацією в режимі реального часу. Інтелектуальне нафтогазове родовище згодом стане

екосистемою, яка об'єднуватиме управління процесами розвідки, розробки, транспортування та переробки вуглеводнів. Завдяки сформованій екосистемі можна буде приймати ефективніші, якісніші управлінські рішення, спрямовані на продовження життєвого циклу нафтогазового родовища, зниження експлуатаційних витрат та збільшення економічної вигоди бізнесу. Встановлено, що найпоширенішим і найпростішим алгоритмом для інтелектуалізації нафтогазових родовищ є штучні нейронні мережі, але вони мають підвищені вимоги до вхідних параметрів. Отримано підтвердження тому, що збір та обробка даних відіграють вирішальну роль в інтелектуалізації нафтогазових родовищ. Замість беззастережної довіри результатам, отриманим за допомогою алгоритмів штучного інтелекту, необхідно включити аналіз та інтерпретацію цих результатів у безперервний цикл для більш точного вирішення практичних завдань.

Комерціалізація наукових розробок в контексті сталого розвитку. Підприємствам України для ефективного функціонування в сучасних економічних умовах необхідно будувати комунікаційну стратегію і цього можна досягнути завдяки роботі в соціальних мережах, які з кожним роком набувають все більшої кількості користувачів. Завдяки соціальним медіа бренди можуть краще дізнаватися і розуміти свою цільову аудиторію. Тобто, соцмедіа можуть бути використані як джерело невичерпної інформації про потенційного споживача – так званого «лідера», на основі якого будуть будуватися аватари лідів і ефективні механізми взаємодії з ними. На цьому етапі стає необхідним подальше дослідження стратегії і тактики застосування інструментів маркетингових комунікацій під час просування брендів в соціальних мережах. Ті бренди, що несуть у своїй концепції високі моральноетичні норми, є досить цінними в очах споживачів. Деякі бренди зовсім ставлять етичні бізнес-моделі в якості своєї головної відмінності – вони завжди виконують свої обіцянки, навіть якщо люди за цим не стежать.

Сучасні підходи та інструменти управління підприємством для сталого розвитку в умовах цифровізації. У процесі науково-дослідної роботи було проведено дослідження теоретичних та методичних підходів до визначення особливостей цифровізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах військового

стану. Розглянуто широкий спектр проблем, викликів, загроз, що виникають у функціонуванні зовнішньоекономічної діяльності в Україні в контексті сьогоденної складної ситуації. Охарактеризовано основні аспекти впливу цифровізації на управління проєктами та систематизовано ці зміни за окремими напрямками проєктного менеджменту. Виявлено позитивні та негативні сторони впровадження цифрових рішень в проєктний менеджмент підприємства. Запропоновано модель впливу цифровізації на проєктний менеджмент, в основі якої лежить взаємозв'язок цифрових технологій, цифровізації проєктного менеджменту та цифрової трансформації підприємства, що у підсумку призводить до змін управління проєктами. Розглянуто особливості використання класичного, гнучкого (Agile) та гібридного підходів до управління проєктами. Проаналізовано переваги та недоліки існуючих підходів до проєктного управління. Запропоновано використовувати гібридний підхід до управління проєктами цифрової трансформації бізнесу.

Розвиток підприємництва в Україні в умовах сучасних викликів. З'ясовано, що вести бізнес під час війни є складним випробуванням з яким зіткнулися підприємці. Незважаючи на безпрецедентні втрати та виклики через війну, Україні вдалося зберегти відносну макроекономічну та цінову стабільність і подолати значні труднощі. Український бізнес вистояв та почав активно розвиватись у 2023 році. Три чверті великих та середніх підприємств України за дев'ять місяців 2023 року зафіксували прибуток до оподаткування. Цим самим продемонстрували спроможність адаптуватися до умов воєнного часу. Встановлено, що найбільше заважає бізнесу у відновленні непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, непередбачувані дії держави, відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів. Пріоритетним завданням для влади, підприємці вважають знищення корупції та необхідність покращення доступу до кредитних ресурсів. Найважливішим ресурсом для зростання українського бізнесу є трудові ресурси. Сформовано напрями зростання бізнесу.

Управління якістю в діяльності підприємств. У процесі дослідження відзначено, що війна загострила увагу споживачів та самих ІТ-організацій до

проблем управління якістю ІТ-продуктів в ІТпроектах. Клієнти високо оцінюють українські ІТ-компанії за їхню продемонстровану здатність надавати високоякісні програмні рішення у найскладніших умовах. З метою визначення проблемних місць при управлінні якістю програмних продуктів визначено найбільш важливі критеріальні показники оцінювання якості та проведено опитування респондентів - представників ІТ-організацій. За результатами опитувань проаналізовано зміни за визначеними критеріальними показниками якості за довоєнний 2021 рік та 2023 рік (період війни). В роботі досліджено вплив кризи (пандемії COVID-19 та повномасштабне вторгнення росії у 2022 році) на роботу ІТ-організацій. Встановлено, що клієнти потребують впевненості у професійній співпраці зі зрілими організаціями, а ІТ-організації – готовності до всіх можливих варіантів розвитку подій в державі, що призвело до необхідності приділити увагу управлінню якістю програмних продуктів та ІТ-проектів. Наукова новизна полягає у визначенні метрик управління якістю програмного продукту ІТ-проекту; проведення порівняльного оцінювання застосування та вимірювання основних метрик управління якістю в довоєнному 2021 та 2023 роках. Практичну значущість для проактивного управління якістю отримали сформовані критерії оцінювання якості програмних продуктів ІТ-проектів.

Соціальне партнерство в контексті сталого розвитку. Соціальне партнерство в сучасному бізнес-середовищі відіграє важливу роль в забезпеченні сталого розвитку організацій. Воно визначається взаємодією між різними групами суспільства, які мають різні інтереси, але працюють разом для досягнення спільних цілей. Впровадження концепції соціально відповідального бізнесу і знаходження коштів для реалізації саме таких ідей, це не тільки пріоритет теперішнього а й можливість активного використання в майбутньому. Хоча, є ще компанії, які переконані, що впровадження принципів соціальної відповідальності – це тільки додаткові витрати для бізнесу. Підприємства, які є соціально відповідальними, також можуть здаватися привабливішими для інвесторів. Однак, соціально відповідальний бізнес України в умовах воєнного стану дещо переорієнтував свою діяльність з просвітницьких, мистецьких, екологічних проектів на проекти пов'язані

з підтримкою армії, які спрямовані на забезпечення безпеки, допомогу постраждалим та відновлення суспільства. Виділено основні аспекти розвитку соціального партнерства в умовах воєнного стану.

Взаємодопомога як передумова формування корпоративної соціальної відповідальності організації в умовах змін та глобальних викликів. На першому етапі подано аналіз та інтерпретація необхідності побудови такої корпоративної культури для сучасних нафтогазових підприємств та організацій, яка б базувалась на принципах взаємодопомоги. Вказано на виключній важливості розвитку корпоративних культур нафтогазових підприємств та організацій України в умовах війни, де остання відіграє ключову роль. Показано відмінності корпоративних культур нафтогазових підприємств та організацій від інших соціально-економічних систем національного господарства української держави. Розглянуто міркування іноземних науковців щодо управління корпоративними культурами нафтогазових підприємств та організацій. В якості серцевини корпоративної культури запропоновано практику культури взаємодопомоги з позиції інструмента подолання дистанції між працівниками. Виявлено, що українські підприємства та організації не усвідомлюють переваги взаємодопомоги через що досліджено історію становлення феномену взаємодопомоги в історії економічної думки та менеджменті. Подано рекомендації для ліквідації кризових явищ. Другий етап присвячено обґрунтуванню необхідності практики позитивно орієнтованого дослідження (ПОД) як в цілому, так і при провадженні заходів з корпоративної соціальної відповідальності. Увага акцентована на сумісності

Функціонування туристичних нафтогазових дестинацій. З'ясовано, що для задоволення потреб і вимог сучасного туриста доцільним є формування дестинацій, як окремих територій, привабливих специфічною інфраструктурою та унікальними послугами і продуктами, що можуть задовільнити найрізноманітніші бажання подорожуючого. Вивчено контент поняття «туристична послуга» і видів туристичних продуктів стало підґрунтям для формування поняття «нафтогазова туристична дестинація». Наведено основні риси туристичної дестинації та передумови формування нафтогазових туристичних дестинацій. Розглянуто

суб'єкти нафтогазової промисловості України, регіони нафтогазових покладів та можливості розвивати інноваційний вид туризму у межах регіональних туристичних нафтогазових дестинацій.

Управління операційною діяльністю підприємств в умовах змін. Досліджено особливості управління операційною діяльністю підприємств сектору централізованого водопостачання та водовідведення ЖКГ (на прикладі ЛМКП «Львівводоканал») в умовах воєнного стану, яка здійснюється сьогодні у надскладних умовах повітряних тривог, постійних загроз обстрілів та руйнування інфраструктури (сукупна сума оціненої ООН завданої фізичної шкоди у секторі ВВ становить 2,2 мільярда доларів США та постійно зростає). Доведено, що дотримання одного з базових принципів операційного менеджменту «безперервності» в організації операційного процесу (обумовленого Законом України № 2189 «Про житлово-комунальні послуги») наразі залишається проблематичним. Проаналізовано забезпеченість населених пунктів Львівської області послугами з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Дослідження інноваційних маркетингових технологій підприємств в умовах змін. Сучасний ринок медичних послуг в Україні стрімко розвивається і змінюється. З появою нових установ на ринку зростає конкуренція, що спонукає медичні заклади впроваджувати інноваційні методи діагностики, закуповувати новіше обладнання, дотримуватися принципів доказової медицини тощо. Саме тому, сфера медичних послуг в Україні вимагає використання інструментів маркетингу, серед яких можемо виділити наступні: цифровий маркетинг, а саме використання веб-сайту, соціальних медіа; пошуковий маркетинг (SEO/SEM) (оптимізація веб-сайту для пошукових систем (SEO) та реклама в пошукових системах (SEM); контент-маркетинг (статті, блоги, відео або інфографіка, що стосується медичних питань); партнерство з лідерами думок; електронна реєстрація та CRM; акції та знижки, що може стимулювати пацієнтів вибирати медичну установу; організація заходів та семінарів для підвищення свідомості про заклад та підвищення його репутації. Щодо забезпечення рівності та ефективності надання медичних послуг то дієвим

інноваційним маркетинговим інструментом може бути телемедицина, яка дозволяє консультувати пацієнтів і здійснювати діагностику на тих територіях, де доступ до медичних закладів може бути обмеженим або небезпечним. На сьогодні використання даної технології є вкрай актуальне для України.

ВИСНОВКИ

У дослідженнях викладачів кафедри менеджменту та адміністрування досліджено сталий розвиток складних соціально-економічних систем в умовах сучасних змін та викликів.

Отримані наступні найважливіші наукові результати.

Досліджено:

- підходи до поняття «глобалізація» з урахуванням історичного аспекту прояву цього явища;
- характерні риси глобалізації, які проявляються в освіті;
- застосування університетами моделей гнучкості в контексті сталого розвитку;
- роль освіти у формуванні компетенцій сталого розвитку;
- соціальну відповідальність в контексті гармонізації співпраці та сталого розвитку;
- інноваційні аспекти економічного розвитку підприємств за умов трансформаційних змін;
- економічні засади моделі бізнес-екосистеми;
- формування цінностей бізнес-структур із урахуванням ситуації війни в Україні та у відповідності до цілей сталого розвитку;
- питання формування нових комунікаційних трендів у організації;
- ціннісні підходи до організаційної взаємодії;
- ІІІ-технології в нафтогазовій галузі;
- комерціалізацію наукових розробок в контексті сталого розвитку;
- сучасні підходи та інструменти управління підприємством для сталого розвитку в умовах цифровізації;
- особливості цифровізації зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах військового стану;

- особливості розвитку проєктного менеджменту в умовах цифровізації;
- реалії функціонування підприємництва України;
- діяльність ІТ-організацій в контексті управління якістю програмних продуктів в умовах війни;
- практику взаємодопомоги як передумови формування корпоративної соціальної відповідальності в сучасних підприємствах та організаціях;
- структуру тарифів ЛМКП «Львівводоканал» у 2022 році на послуги з централізованого водопостачання та водовідведення та чинники, які вплинули на зміну тарифів, зокрема зменшення обсягів реалізації;
- використання телемедицини на рівні державних програм та в приватних медичних закладах різних країн світу;
- особливості управління операційною діяльністю підприємств сектору централізованого водопостачання та водовідведення ЖКГ (на прикладі ЛМКП «Львівводоканал») в умовах воєнного стану, яка здійснюється сьогодні у надскладних умовах повітряних тривог, постійних загроз обстрілів та руйнування інфраструктури.

Обґрунтовано:

- що інноваційні процеси створюють основу соціально-економічного розвитку, а їх активізація сприяє глобалізації економічного розвитку та трансформації суспільства загалом;
- що цільова функція інноваційної політики України має полягати у забезпеченні збалансованого розвитку національної інноваційної системи при відповідному стимулюванні співробітництва між її акторами за визначеними провідними напрямками;
- основні передумови розвитку інноваційного підприємництва, які мають бути забезпечені на рівні держави;
- що розвиток інноваційної діяльності підприємств України також передусім залежить від якісно організованої та обґрунтованої системи фінансового

забезпечення, від можливостей мобілізації капіталу для здійснення інноваційних проектів;

- що готовність населення та їх знання і досвід у сфері ощадного споживання енергетичних ресурсів мають визначальне значення у виборі стратегій ощадного використання енергетичних ресурсів;

- що розгляд питань співпраці та комунікації в трансформації набуває особливого значення, оскільки досягнення стратегічних цілей передбачає залучення зацікавлених учасників та досягнення порозуміння та взаємодії в процесі трансформації моделі бізнес-екосистеми в стратегію;

- що глобалізація, як явище, поруч з політичними, економічними, соціальними, інформаційними, фінансовими, інвестиційними, міграційними та іншими сферами людської діяльності чинить вплив і на підготовку фахівців;

- що заклади вищої освіти включились в процес формування освіти для сталого розвитку України;

- що результатом освіти для сталого розвитку є фахівець із набором певних компетенцій. Компетентністний підхід у підготовці здобувачів надає широкі можливості майбутнім фахівцям інтегрувати аспекти сталості в усі сектори економіки;

- що соціальна відповідальність, стале управління є на часі в сучасному змінному зовнішньому середовищі, тому має розвиватися через створення ініціатив закладами вищої освіти, а ті в свою чергу мають слугувати майданчиком для підготовки соціально відповідального фахівця;

- що українські заклади вищої освіти, керуючись міжнародним досвідом мають розробити ініціативи зі сприяння економічному, технологічному та культурному розвитку, задля посилення соціальної відповідальності та гармонізації стосунків.

- що питання сталого розвитку інтегруються в систему професійної освіти на всіх рівнях освіти через забезпечення інтеграції питань сталого розвитку в різні форми освіти;

- що існує необхідність забезпечення стійких конкурентних переваг ЗВО через програми академічної мобільності;
- необхідність розгляду підходів до формування організаційних цінностей в умовах змін;
- що вітчизняна нафтогазова галузь має значний потенціал вуглеводневих ресурсів для забезпечення енергетичної безпеки та незалежності держави;
- що ефективний розвиток галузі видобутку нафти і газу в значній мірі залежить від рівня розвитку людського капіталу, який визначає результати діяльності підприємств;
- що для підвищення ефективності реалізації процесів управління потенціалом розвитку персоналу галузевим підприємствам необхідно розширити оціночний інструментарій діагностики стану особистого людського капіталу персоналу та переглянути форму та зміст взаємодії з ЗВО з метою отримання спільних позитивних результатів;
- необхідність використання моделей інтелектуальних нафтогазових родовищ для оптимізації діяльності нафтогазовидобувних підприємств;
- що вирішальним фактором результативного просування бренду, його товарів і послуг, спрямованого на збільшення цільової аудиторії, покращення і захист репутації компанії через формування лояльності споживачів до бренда;
- сутність, етапи та необхідність цифрової трансформації з огляду на можливість вирішення існуючих проблем в діяльності підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності;
- що найбільше заважає бізнесу у відновленні непрогнозованість розвитку ситуації в Україні та на внутрішньому ринку, непередбачувані дії держави, відсутність достатньої кількості платоспроможних клієнтів;
- необхідність управління якістю ІТ-продуктів за визначеними метриками (критеріями оцінювання якості), уточненими на підставі опитування споживачів та розробників ІТ-продуктів;

- що збалансоване та ефективне соціальне партнерство може бути інструментом вирішення соціальних, економічних та гуманітарних викликів;
- що перевагою створення туристичних дестинацій нафтогазового комплексу для подорожуючого є поєднання процесу здобуття нових знань і практичних навичок з відпочинком та оздоровленням;
- що дотримання одного з базових принципів операційного менеджменту «безперервності» в організації операційного процесу (обумовленого Законом України № 2189 «Про житлово-комунальні послуги») наразі залишається проблематичним;
- необхідність практики позитивно орієнтованого дослідження (ПОД) як в цілому, так і при провадженні заходів з корпоративної соціальної відповідальності.

Проаналізовано:

- інноваційні аспекти економічного розвитку підприємств за умов трансформаційних змін;
- основний масив літературних джерел, які є фундаментом для практики ПОД;
- стан об'єкта управління та основні фактори, що впливають на розвиток вітчизняних інноваційних структур;
- результати опитування жителів Івано-Франківська щодо ощадного споживання енергетичних ресурсів;
- наслідки впливу глобалізації на підготовку фахівців, зокрема менеджерів;
- взаємозв'язок між комунікаціями на підприємстві та сталим розвитком;
- сприйняття працівниками підприємства стратегій сталого розвитку;
- взаємодію між працівниками та управлінням; взаємозв'язок між комунікаціями на підприємстві та сталою фінансовою успішністю;
- ресурсне забезпечення нафтогазової галузі України, стан та проблеми галузевих підприємств, а також основні підходи, що використовуються в управлінні їх розвитком;

- переваги та недоліки окремих ІІІ-технологій, що застосовуються для вирішення тих чи інших питань, пов'язаних з прогнозуванням показників видобутку вуглеводнів, оптимізацією плану розвитку родовища, ідентифікацією залишкових вуглеводнів, виявленням розривів пластів, підвищенням нафтогазовіддачі третинними методами видобутку вуглеводнів, підвищенням безпеки праці;
- проведення ефективних, послідовних маркетингових комунікацій в соціальних мережах;
- основні аспекти впливу цифровізації на управління проєктами та систематизовано ці зміни за окремими напрямками проєктного менеджменту;
- позитивні та негативні сторони впровадження цифрових рішень в проєктний менеджмент підприємства;
- переваги та недоліки існуючих підходів до проєктного управління;
- розвиток підприємництва в Україні в умовах сучасних викликів;
- наслідки впливу військового стану на стан підприємництва;
- результати опитувань респондентів (зміни за визначеними критеріальними показниками якості за довоєнний 2021 рік та 2023 рік (період війни));
- забезпеченість населених пунктів Львівської області послугами з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- особливості та виклики ринку медичних послуг в Україні;
- основні маркетингові технології, що використовуються в медичних закладах України
- соціальне партнерство в контексті важливого елемента досягнення гармонії та збалансованості в трудових відносинах та соціальних аспектах сучасних бізнес-моделей організацій.

Запропоновано:

- враховувати наслідки впливу глобалізації під час підготовки менеджерів;
- шляхи підвищення фінансового забезпечення інноваційної діяльності;
- розглядати новий ціннісний підхід до організаційних комунікацій як такий, що дозволяє шляхом розвитку корпоративної культури на якісно вищому рівні

забезпечувати динамічний розвиток підприємства та досягнення цілей сталого розвитку у майбутньому;

- рекомендації щодо використання моделей інтелектуальних нафтогазових родовищ підприємствами нафтогазового сектору;
- використовувати гібридний підхід до управління проєктами цифрової трансформації бізнесу;
- напрями зростання бізнесу;
- застосовувати інструменти для відстеження та аналітики рівня якості в реальному часі;
- при управлінні якістю оцінювати як функціональні так і нефункціональні аспекти, такі як продуктивність, безпека та зручність використання;
- кожен процес створення ІТ-продукту та реалізації ІТ-проєкту перевіряти на ефективність і результативність;
- рекомендації для інтеграції практик ПОД у КСВ за допомогою філософії қауапа маорі.

Удосконалено:

- характеристику організаційних комунікацій, доповнивши її емоційною складовою.

Отримана наступна науково-методична продукція:

- узагальнено підходи до поняття «глобалізація» з урахуванням історичного аспекту прояву цього явища, а також з'ясування впливу глобалізації на підготовку фахівців;
- методика оцінювання ефективності моделі бізнес-екосистеми на основі визначення інтегрального показника ефективності її функціонування, що складається із кількісних (за результатами моніторингу та оцінки діяльності) та якісних (за результатами опитування стейкхолдерів енергетичного підприємства) показників оцінки;
- стратегії ощадного використання енергетичних ресурсів;
- шляхи підвищення фінансового забезпечення інноваційної діяльності;

- стійкі конкурентні переваги ЗВО через програми академічної мобільності;
- розроблено порівняльну характеристику організаційних комунікацій у період сталого функціонування підприємств та у період змін (воєнний період) для розуміння векторів організаційної взаємодії для досягнення цілей сталого розвитку;
- рекомендації щодо використання моделей інтелектуальних нафтогазових родовищ підприємствами нафтогазового сектору;
- модель удосконалення системи управління на енергетичних підприємствах в умовах цифрової економіки;
- модель впливу цифровізації на проєктний менеджмент;
- запропоновані напрями зростання бізнесу в умовах сучасних викликів;
- сформовані критерії оцінювання якості програмних продуктів ІТ-проєктів;
- рекомендації щодо покращення управління якістю;
- основні напрями розвитку соціального партнерства в умовах воєнного стану;
- виокремлено особливості та виклики ринку медичних послуг в Україні;
- список рекомендацій щодо практики взаємодопомоги методом ПОД в контексті КСВ.

Отримано наступні відмінні риси і переваги наукових результатів над вітчизняними або зарубіжними аналогами чи прототипами:

- основні шляхи і способи розв’язання проблеми збалансованого розвитку національної інноваційної системи, які, на відміну від інших, визначаються в рамках розробки і реалізації проактивної та послідовної інноваційної політики, пріоритетно-орієнтованої на стимулювання попиту на інновації;
- обґрунтовано важливість організації ефективних комунікаційних процесів, від яких залежить результативність трансформаційних процесів у бізнес екосистемах, які, на відміну від інших, базуються на співпраці із зацікавленими сторонами, що зміщує традиційну орієнтацію діяльності енергетичних компаній переважно з економічних результатів та бізнес-інтересів на врахування переваг екосистемного підходу, який забезпечує додаткову вартість шляхом зменшення

шкоди навколишньому середовищу, а також створення певним чином можливостей для бізнесу;

– запропонована методика оцінювання ефективності моделі бізнес-екосистеми на основі визначення інтегрального показника ефективності її функціонування, що, на відміну від інших, складається із кількісних (за результатами моніторингу та оцінки діяльності) та якісних (за результатами опитування стейкхолдерів енергетичного підприємства) показників оцінки;

– запропонована модель впливу цифровізації на проєктний менеджмент, в основі якої, на відміну від інших, лежить взаємозв'язок цифрових технологій, цифровізації проєктного менеджменту та цифрової трансформації підприємства, що у підсумку призводить до змін управління проєктами

Отже, за результатами досліджень за звітний період НПП кафедри МіА було:

1) опубліковано:

- монографії – 1 (колективна монографія кафедри), монографії (розділ колективної монографії) – 4 (всі опубліковані за дорученням);
- публікації у фахових наукометричних виданнях (в тому числі Copernicus) – 25;
- публікації у міжнародних наукометричних базах даних Scopus та Web of Science – 3;
- публікації у закордонних виданнях – 2;
- тези конференцій (в т.ч. іноземною мовою) – 75;

2) проведено наукових заходів – 2 (Міжнародний конкурс студентських наукових робіт, II Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми менеджменту в умовах сучасних викликів» (Івано-Франківськ, 3-4 квітня 2024 року));

3) участь у наукових заходах в ІФНТУНГ – 3;

4) подано проєктів наукових робіт та науково-технічних (експериментальних) розробок на конкурси – 3;

5) підготовлено студентів на конкурси / олімпіади – 16 всього, в тому числа на I тур – 9, II тур – 7; з них переможці – 5;

6) кількість опублікованих статей за участю студентів – 6.

Крім того, викладачами кафедри здійснювалися наступні види робіт: керівництво аспірантами – 25 осіб; рецензування 12 дисертаційних робіт (кафедральний семінар); головний редактор – 2; рецензування 14 статей; рецензування 14 студентських наукових робіт; 2 опонування; 3 обробки випуску наукових видань та робота у комісіях Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт та олімпіадах (міжнародний).

Результати наукових досліджень використовуються в ІФНТУНГ при викладанні дисциплін «Менеджмент та адміністрування» (блок «Управління інноваціями», «Стратегічне управління», «Ресурсний менеджмент»), «Інвестиційний менеджмент», «Вступ до фаху», «Управлінський аналіз», «Методи прийняття управлінських рішень», «Комунікаційний менеджмент», «Менеджмент», «Ділові комунікації в менеджменті», «Управління розвитком організації», «Управління потенціалом підприємства», «Бізнес-адміністрування», «Штучний інтелект в менеджменті», «Інформаційні системи та технології в управлінні організацією», «Ділові комунікації у соціальних мережах», «Робота менеджера у соціальних мережах», «Зв'язки з громадськістю», «Діджитал менеджмент», «Діджитал комунікації», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств», «Менеджмент та підприємництво», «Ділове адміністрування: управління якістю», «Інфраструктура товарного ринку», «Екологічний менеджмент», «Корпоративна соціальна відповідальність»

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Polyanska, A., Pazynich, Y., Mykhailyshyn, K., & Buketov, V. (2023). Energy transition: the future of energy on the base of smart specialization. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*, 4, 89–95. <https://doi.org/10.33271/nvngu/2023-4/089>
2. Report NGM (2023). Results of monitoring the functioning of the natural gas market for the first quarter of 2023. The National Commission for State Regulation in the Energy and Utilities Sectors. URL: https://www.nerc.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/Sfery_Gaz/Monitoring_rynku_gaz/2023/monitoryng_gaz_I-2023.pdf
3. Mariya Petryna, Nataliia Stavnyncha, Lesya Tarayevska, Liliia Rishchuk and Oksana Kushlyk «A methodological approach to the evaluation of the effectiveness of innovative projects». The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters, Kryvyi Rih, 2020, Vol.166, DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016613018>.
4. Kinasz I, Berlous M., Ryszczuk A. Rola wykształcenia w kształtowaniu kompetencji zrównoważonego rozwoju. *KONCEPCJA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU W EKONOMII, FINANSACH I ZARZĄDZANIU: Redakcja naukowa/Ryszard Kamiński. Poznań: 2023.c.409-431*
5. Verbovska L. S. Stosowanie modeli elastyczności przez uczelnie wyższe w kontekście zrównoważonego rozwoju. *Aktualne problemy rozwoju gospodarki regionu: czasopismo naukowe. Iwano-Frankowsk: Wydawnictwo Narodowego Uniwersytetu Przykarpackiego im. Wasyla Stefanyka, 2023. Numer 19. Tom 1.* <https://doi:10.15330/apred.1.19.298-308>
6. Запыхляк І. Б., Вербовська Л. С., Маланюк Н. І., Бойко М. О. Зміни закладів вищої освіти на шляху до сталого розвитку. *Науковий вісник ІФНТУНГ. (Серія: Економіка та управління в нафтовій і газовій промисловості), 2023. №2(28), с. 96. DOI:10.31471/2409-0948-2023-2(28)-96-107*

7. «Газправда». Спецпроект за підтримки ФРНГ.
[URL:https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda](https://www.epravda.com.ua/projects/gazpravda)
8. Sircar A., Yadav K., Rayavarapu K., Bist N., & Oza H. Application of machine learning and artificial intelligence in oil and gas industry. *Petroleum Research*. 2021. № 6/4, P. 379-391. DOI: 10.1016/j.ptlrs.2021.05.009.
9. Дернова І.А., Боровик Т.М. Проблеми малого та середнього бізнесу в умовах пандемії COVID19: європейський вимір. *Підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*, 2022. №1 (7). С. 57-70.
10. Proskurnina N. V., Bilousko V. I. The Trends of Quality Management to Improve the Competitiveness of an Enterprise in the International Market. *Business Inform.* 2023. Т. 5. № 544. С. 209–214. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-5-209-214> (дата звернення: 24.01.2024)
11. Станьковська І.М., Смага Л.Р. Управління якістю програмного продукту ІТ-проектів в умовах кризи. *АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ*: науковий журнал. Івано-Франківськ: Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. Вип. 20. Т. 1. 426 с. С.247-255 doi: <https://doi.org/10.15330/apred.1.20.247-255>